

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA LÁZNĚ KYNŽVART

Program proti šikanování

Při tvorbě PROGRAMU PROTI ŠIKANOVÁNÍ škola vycházela z těchto dokumentů MŠMT:

- Školský zákon č. 561/2004 Sb., O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání a jeho další novelizace,
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních - č. j. MSMT 22294/2013-1
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních - č. j. 21291/2010-28

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašit žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí, která ohrožuje základní výchovné a vzdělávací cíle školy. Šikana je zvláště zákeřná, protože často zůstává dlouho skrytá. Vzhledem k tomu, že šikana se v zárodečných fázích vyskytuje v téměř každé škole, je potřeba věnovat tomuto jevu zvláštní pozornost.

Důraz je nutné zaměřit na vytváření dobrých vztahů uvnitř třídních kolektivů, zabývat se jimi ještě před vznikem šikanování. Na prevenci šikany i při řešení jednotlivých případů by měli spolupracovat pedagogičtí pracovníci podle předem dohodnutých postupů.

Základní formy šikanování

- Verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií).
- Fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti).
- Smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy).

Škola má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky.

Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné respektující a spolupracující prostředí. Důležité je zaměřit se na oblast komunikace a vztahů mezi žáky ve třídách, a to bez ohledu na to, zda tam k projevům šikany již došlo či ne. Tento krizový plán eliminuje či minimalizuje škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí dojde.

Postupy pro řešení počátečního stadia šikany

Jako preventivní krok je vhodné vytvořit si vlastní třídní program proti šikanování.

Pro vyšetřování počáteční šikany, které škola zvládne řešit vlastními silami, má škola vypracované následující postupy:

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi (spolupráce učitele, metodika prevence, výchovného poradce, třídního učitele nebo vedení školy)
2. Oslovení vedení školy se žádostí o takové přeorganizování rozvrhu, aby zainteresovaní učitelé mohli postupovat podle následujících kroků.
3. Nalezení vhodných svědků.

4. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů!).
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
6. Informování rodičů o vzniklé situaci a dohoda o osobním kontaktu na pohovoru, výchovné komisi apod.

Řešení pokročilé a nestandardní šikany a situací, kdy škola potřebuje pomoc z venku a součinnost se specializovanými institucemi:

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka bezprostřední záchrana oběti.
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování, uvědomění vedení školy a organizace dalšího vyučování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Nahlášení policii.
6. Vlastní vyšetřování.
7. Spolupráce s rodiči.

V rámci první pomoci je nutné při pokročilých brutálních kriminálních šikanách spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, zejména s následujícími:

- pedagogicko-psychologická poradna – Cheb
- středisko výchovné péče
- orgán sociálně právní ochrany dítěte
- Policie ČR

Spolupráce s rodiči a se specializovanými zařízeními

Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků, jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči dbají pedagogové na zachování důvěrnosti informací.

V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat jí péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Spolupráci se stejnými organizacemi je vhodné využít i při následné práci s agresorem, kdy je potřeba, aby získal objektivní a správný náhled na vlastní chování a motivy, je třeba analyzovat jeho rodinné prostředí a zapojit rodiče do aktivní spolupráce nad odstraněním negativních jevů jeho chování.

Ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do bytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu. Současně ředitel podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Výchovná opatření

Pro potrestání agresorů lze užít i následující běžná výchovná opatření:

- napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele
- snížení známky z chování

Spolupráce se specializovanými institucemi

1. Při předcházení případů šikany škola spolupracuje zejména s následujícími institucemi a orgány:
 - v resortu školství – s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry,
 - v resortu zdravotnictví – s pediatrií a odbornými lékaři, dětskými psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie,

- v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence,
2. Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu, ředitel školy oznámí tuto skutečnost Policii ČR
 3. Ředitel školy oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin, popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

Prevence:

Lepší komunikace se žáky a s jejich zákonnými zástupci

- více využívat schránku důvěry
- stanovení přesných pravidel, důsledné dodržování řádu školy, pravidelná a důsledná kontrola ze strany všech vyučujících
- pozitivní motivace – vyzvedávat i dílčí úspěchy slabších žáků, kteří se mohou stát terčem šikany
- navození atmosféry důvěry pro rodiče - získat je pro spolupráci, aby více využívali možnosti konzultace s TU a VP
- včasná informovanost rodičů v případě zjištění náznaků šikany, a to prostřednictvím ŽK, případně výchovného pohovoru ve škole

Zvýšení vnímavosti vůči změnám v třídních kolektivech a vůči signálům šikany

- soustavněji sledovat děti při práci a zároveň provádět pedagogickou diagnostiku,
- při skupinové práci tvořit různorodější skupinky a sledovat jejich činnost,
- vyzvedávat příklady slušného chování a vzájemné pomoci, motivovat ostatní, aby se takové chování stalo normou,
- včas vnímat a řešit přímé i nepřímé znaky šikany.

Prevence ve výuce

- plně zaměřovat žáky úkoly (i diferencovanými) a důsledně kontrolovat jejich plnění, nepřipustit zahálku, která se může stát odrazovým můstkem k nevhodnému chování i šikaně,
- nedovolit zesměšňování jedinců, ale pozitivním motivováním vyzvedávat jejich dílčí úspěchy,
- při práci ve dvojicích nebo ve vícečlenných skupinách sledovat vzájemné vztahy a podíl všech na splnění společného úkolu.

Součástí prevence ve výuce se stane i zařazení vhodných témat:

- Úmluva o právech dítěte, ochrana lidských práv,
- právo, ale i povinnosti,
- škola hrou – každá hra má svá pravidla,
- národnostní menšiny, jejich obyčej a zvyky,
- člověk, morálka a svoboda,
- o různosti lidí, tolerance a netolerance – učit se být tolerantní,
- člověk jako osobnost,
- člověk člověku přítelem,
- komunikace mezi lidmi,
- formování vlastní osobnosti, respektování individuality,

- vytváření právního vědomí (seznámení se skutkovou podstatou trestných činů , např. vydírání, omezování osobní svobody, ublížení na zdraví).

Primární a sekundární prevence

Primární prevence:

- spolupráce TU s ostatními učiteli,
- absolvování vzdělávacích programů pro učitele,
- pomoc ohroženým žákům.

Sekundární prevence:

- kontaktování odborníků na řešení pokročilejší šikany.
- účast na školeních DVPP atp.
- vzájemné předávání poznatků z těchto školení a jejich uvádění do praxe při práci se Žáky

Třídnické hodiny

- pravidelné řešení aktuálních problémů v klimatu třídy a školy,
- hry pro stmelení kolektivu, hra jako prostředek k získání informací,
- 1× za měsíc rozebrat konkrétní problémy v chování, výsledky ve školní práci a vyvodit závěry.

Školní akce mimo vyučování

- účast v zájmových kroužcích a školních akcích jako projev aktivního trávení volného času
- řízené rozhovory na téma „můj volný čas“,
- snažit se získat pro tuto činnost žáky, u kterých trávení volného času bývá málo pozitivní a skýtá riziko páchání trestné činnosti

Spolupráce se specializovanými zařízeními

- provádění osvětové činnosti ve spolupráci s institucemi:
 - Pedagogicko - psychologická poradna Cheb
 - Kotec – ML

Tento Program proti šikanování je součástí Minimálního preventivního programu naší školy.

Zpracovala:

Mgr. Jana Špryňarová